Saf Şiir, İmge ve Sembol

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Saf şiir:** Okura/dinleyiciye estetik zevk vermeyi amaçlayan şiir anlayışıdır. Ahenge önem verilir, müzikal unsurlar öne çıkarılır; sözcüklerin ses ve uyum zenginliği, imgelerin yeniliği ve biçim güzelliği gözetilir. Şiir anlaşılmaktan çok **duyulmak ve hissedilmek** için yazılır.
- **Türk edebiyatında saf şiir:** Ahmet Haşim (Göl Saatleri, Piyâle), Yahya Kemal, Ahmet Muhip Dıranas gibi şairler bu anlayışın önemli temsilcileridir. Necip Fazıl Kısakürek de Kaldırımlar gibi şiirlerinde ahenk ve imgeye verdiği önemle bu anlayışa yaklaşır; "Kaldırımlar Şairi" olarak da anılır.
- **İmge:** Şairin duyularla ilgili izlenimlerini özgün bir biçimde zihinde canlandırdığı şiirsel görüntüdür: "Gece, kadife bir perde, iner omuzlarıma." İmge okura yeni bir bakış kazandırır.
- **Sembol (simge):** Somut bir varlığın soyut bir kavramı temsil etmesidir: kafesteki kuş → özgürlük özlemi, güvercin → barış. Sembol, ifadeyi dolaylı ve çok anlamlı kılar.
- **Açık ve örtük ileti:** Açık iletide düşünce doğrudan söylenir; örtük iletide ise imge, sembol ve çağrışımlarla sezdirilir. Şiir dili çoğunlukla örtük iletiye dayanır.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Kavramları açıklamalarıyla eşleştiriniz.
1. saf şiir 2. imge 3. sembol 4. örtük ileti
a) Somut bir varlığın soyut bir kavramı temsil etmesi
b) Düşüncenin doğrudan söylenmeyip sezdirilmesi
c) Şairin izlenimlerini özgün biçimde zihinde canlandırdığı şiirsel görüntü
d) Ahengi, musikiyi ve biçim güzelliğini öne çıkaran şiir anlayışı

2 Saf şiir anlayışına göre şiir öncelikle ne amaçla yazılır?
A) Bilgi vermek
B) Toplumu eğitmek
C) Bir olayı haber vermek
D) Duyulmak ve hissedilmek, okura estetik zevk vermek
E) Bir düşünceyi kanıtlamak

3 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Saf şiirde ahenk ve müzikalite önemlidir.
( ) Saf şiirin temel amacı okura bilgi vermektir.
( ) Sembol, soyut bir kavramı somut bir varlıkla temsil eder.
( ) Ahmet Haşim saf şiir anlayışının temsilcilerindendir.

4 "Kaldırımlar Şairi" olarak da anılan şair aşağıdakilerden hangisidir?

A) Necip Fazıl Kısakürek
B) Ahmet Haşim
C) Karacaoğlan
D) Nedîm
E) Kadı Burhaneddin

5 Aşağıdakilerden hangisi Ahmet Haşim'in şiir kitaplarından biridir?

A) Çile
B) Göl Saatleri
C) Kendi Gök Kubbemiz
D) Dîvânu Lugâti't-Türk
E) Leylâ vü Mecnûn

6 "Beyaz güvercin" sözü şiirde çoğunlukla hangi kavramın **sembolü** olarak kullanılır?

A) Savaş B) Öfke C) Yalnızlık D) Barış E) Kıskançlık

7 Aşağıdaki dizelerden hangisinde bir **imge** kullanılmıştır?

A) Gece, kadife bir perde, iner omuzlarıma
B) Saat dokuzda eve döndüm
C) Bugün hava çok soğuk
D) Kardeşim okula başladı
E) Pazartesi sınavımız var

8 Aşağıdaki dizelerde verilen iletinin **açık** mı **örtük** mü olduğunu yazınız ve nedenini açıklayınız.

Doğaya saygı göster, ağaçları kesme
Suyu boşa akıtma, yarına da düşün

9 Aşağıdakilerden hangisi saf şiirin özelliklerinden biri **değildir**?

A) Ahenge önem vermesi
B) Toplumsal sorunları öğretici bir dille anlatması
C) Biçim güzelliğini gözetmesi
D) İmgelerin yeniliğine önem vermesi
E) Sözcüklerin ses değerine dikkat etmesi

10 Aşağıdaki şairlerden hangisi **saf şiir** anlayışıyla anılanlardan biri **değildir**?

A) Ahmet Haşim
B) Yahya Kemal
C) Ahmet Muhip Dıranas
D) Necip Fazıl Kısakürek
E) Dadaloğlu

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki şiir parçasında "kafesteki kuş" hangi kavramın sembolü olarak kullanılmıştır?

Kafeste bir kuş, penceresi denize bakan
Her sabah kanatlarını açıp kapar
Mavi, uzak ve erişilmez bir kıyı
Tellerin ardında hep bekler

A) Mutluluk B) Zenginlik C) Özgürlük özlemi D) Doğanın uyanışı E) Kahramanlık

12 Aşağıdaki şiir parçasıyla ilgili hangisi **söylenemez**?

Sokak lambaları uykusuz bekçiler gibi
Sararmış ışıklarını döker ıslak taşlara
Bir kedi geçer ayak uçlarında sessizce
Gece, kadife bir perde, iner omuzlarıma

A) Sokak lambaları kişileştirilmiştir.
B) Gece bir perdeye benzetilmiştir.
C) Düşünceler açık iletilerle, öğüt verir gibi anlatılmıştır.
D) Görsel imgelere yer verilmiştir.
E) Sessiz ve yalnız bir gece atmosferi yaratılmıştır.

13 Aşağıdaki şiir parçasında geçen **imgeleri** bulunuz ve bu imgelerin hangi duyuya hitap ettiğini yazınız.

Havuzda mor bir akşam eriyor usul usul
Su, bir ince saz gibi titreşiyor derinden
Sessiz sessiz dökülen yaprakların sesiyle
Bir hüzün ezgisi yayılıyor çiçeklerden

14 Aşağıdaki şiir parçasında saf şiir anlayışını en çok yansıtan özellik hangisidir?

Havuzda mor bir akşam eriyor usul usul
Su, bir ince saz gibi titreşiyor derinden
Sessiz sessiz dökülen yaprakların sesiyle
Bir hüzün ezgisi yayılıyor çiçeklerden

A) Toplumsal bir sorunun eleştirilmesi
B) Renk, ses ve ezgi izlenimleriyle müzikal bir atmosfer oluşturulması
C) Bir olayın başından sonuna anlatılması
D) Bilgi veren açık bir dil kullanılması
E) Bir kahramanın övülmesi

15 "Saf şiir anlayışını benimseyen şairler için şiir, bir düşünceyi anlatmanın aracı değildir. Onlara göre şiir, sözcüklerin sesinden, ritminden ve yan yana gelişlerinden doğan bir musikidir. Bu yüzden saf şiirde okur, her dizeyi açıkça anlamaktan çok, dizelerin uyandırdığı duyguyu yaşar. Şiirin değeri, verdiği bilgide değil, okurda bıraktığı izdedir."
Bu parçaya göre saf şiirde **okurdan beklenen** aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dizelerin uyandırdığı duyguyu yaşaması
B) Her dizeyi açıklayabilmesi
C) Şiirden bilgi çıkarması
D) Şiirin tarihini araştırması
E) Şiiri ezberlemesi

16 İmge ile sembol arasındaki fark aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

A) İmge yalnızca halk şiirinde, sembol yalnızca divan şiirinde kullanılır.
B) İmge ölçü, sembol kafiye türüdür.
C) İmge ile sembol aynı kavramın farklı adlarıdır.
D) Sembol zihinde görüntü canlandırır, imge soyut kavramı temsil eder.
E) İmge zihinde özgün bir görüntü canlandırır; sembol ise somut bir varlıkla soyut bir kavramı temsil eder.

17 Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisinde somut varlık, genellikle simgelediği kavramla **yanlış** eşleştirilmiştir?

A) Kafes – esaret
B) Güvercin – barış
C) Yol – hayat
D) Kış – gençlik
E) Işık – umut

18 "Şiirin anlamı ancak kelimelerin ses ve ritminden doğan bir sezişle kavranır." görüşü aşağıdaki şiir anlayışlarından hangisine aittir?

A) Saf şiir
B) Toplumcu şiir
C) Öğretici (didaktik) şiir
D) Halk şiirinde taşlama
E) Destan geleneği

19 Aşağıdakilerden hangisi şiirde **çağrışım**a örnek olabilir?

A) "Sonbahar" sözcüğünün eylül, ekim, kasım aylarını kapsaması
B) Bir dizenin 11 heceden oluşması
C) "Sonbahar" sözcüğünün okurda ayrılık, hüzün ve bitiş duygularını uyandırması
D) Şiirin dörtlüklerle yazılması
E) Şairin adının son dizede geçmesi

20 Yahya Kemal ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi **doğrudur**?

A) Âşık tarzı halk şiirinin XVII. yüzyıl temsilcisidir.
B) Dîvânu Lugâti't-Türk'ü hazırlamıştır.
C) Tuyuğ biçiminin en tanınmış şairidir.
D) İslamiyet öncesi dönemde kopuz eşliğinde koşuklar söylemiştir.
E) Şiirlerinde ahenk ve biçim kusursuzluğuna önem veren, saf şiir anlayışına yakın bir şairdir.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 (I) İmge, şairin gördüğünü değil, gördüğü şeyin onda uyandırdığı özel görüntüyü anlatır. (II) "Akşam" sözcüğü hepimizde aşağı yukarı aynı resmi çizer. (III) Oysa bir şair "mor bir akşam eriyor havuzda" dediğinde, okurun zihninde daha önce hiç görmediği bir tablo belirir. (IV) İyi bir imge, okuru alışılmış bakışın dışına çıkarır. (V) Şiir kitapları genellikle küçük boyutlarda basılır.
Bu paragrafta numaralanmış cümlelerden hangisi **düşüncenin akışını bozmaktadır**?

A) I B) II C) III D) IV E) V

22 (I) İmge, şairin gördüğünü değil, gördüğü şeyin onda uyandırdığı özel görüntüyü anlatır. (II) "Akşam" sözcüğü hepimizde aşağı yukarı aynı resmi çizer. (III) Oysa bir şair "mor bir akşam eriyor havuzda" dediğinde, okurun zihninde daha önce hiç görmediği bir tablo belirir. (IV) İyi bir imge, okuru alışılmış bakışın dışına çıkarır.
Bu paragrafın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Akşam, şiirde en çok kullanılan sözcüktür.
B) Şairler yalnızca gördüklerini anlatmalıdır.
C) Herkes aynı şeyi aynı biçimde görür.
D) İmge, okura alışılmış olanın dışında yeni bir bakış kazandırır.
E) İmge şiiri anlaşılmaz kılar.

23 "Saf şiir anlayışını benimseyen şairler için şiir, bir düşünceyi anlatmanın aracı değildir. Onlara göre şiir, sözcüklerin sesinden, ritminden ve yan yana gelişlerinden doğan bir musikidir. Bu yüzden saf şiirde okur, her dizeyi açıkça anlamaktan çok, dizelerin uyandırdığı duyguyu yaşar. Şiirin değeri, verdiği bilgide değil, okurda bıraktığı izdedir."
Bu parçada saf şiirle ilgili hangisine **değinilmemiştir**?

A) Şiirin bir musiki olarak görülmesine
B) Saf şiirin Türk edebiyatındaki temsilcilerine
C) Okurun dizelerden duygu yaşamasına
D) Şiirin değerinin okurda bıraktığı izde olmasına
E) Şiirin düşünce anlatma aracı olmadığına

24 Aşağıdaki şiir parçasıyla ilgili
I. Sokak lambaları uykusuz bekçilere benzetilmiştir.
II. Gece somut bir varlık gibi anlatılmıştır.
III. Şiirde açık bir öğüt verilmiştir.
yargılarından hangileri **doğrudur**?

Sokak lambaları uykusuz bekçiler gibi
Sararmış ışıklarını döker ıslak taşlara
Bir kedi geçer ayak uçlarında sessizce
Gece, kadife bir perde, iner omuzlarıma

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) II ve III

25 Bir öğretmen, "Bu şiirin ne anlattığını tek cümleyle söyleyemiyorum ama okuduğumda içim bir hüzünle doluyor." diyen öğrencisine "Bu şiiri doğru okumuşsun." karşılığını veriyor.
Öğretmenin tepkisi hangi şiir anlayışıyla açıklanabilir?

A) Şiirin öğüt vermesi gerektiğini savunan didaktik anlayışla
B) Şiirin olay anlatması gerektiğini savunan destan geleneğiyle
C) Şiirin yalnızca hece ölçüsüyle yazılabileceğini savunan anlayışla
D) Şiirin anlaşılmaktan çok hissedilmek için yazıldığını savunan saf şiir anlayışıyla
E) Şiirin toplumsal sorunları eleştirmesi gerektiğini savunan anlayışla

26 Aşağıdaki dizelerin hangisinde soyut bir kavram **somut bir varlık gibi** anlatılarak imge oluşturulmuştur?

A) Rüzgâr esti, pencereler titredi
B) Hüzün, eski bir palto gibi asılı kapımda
C) Deniz bu sabah çok dalgalıydı
D) Kuşlar güneye göç etti
E) Yağmur öğleden sonra durdu

27 "Divan şairleri yüzyıllar boyunca paylaşılan ortak benzetmeler kullanırken çağdaş şairler kendilerine özgü semboller ve imgelerle kişisel bir dünya kurar. Bu yüzden bir divan beytini çözmek için geleneği, çağdaş bir şiiri anlamak için ise şairin kendi dünyasını tanımak gerekir."
Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi **söylenebilir**?

A) Divan şiirinde hiç benzetme kullanılmaz.
B) Çağdaş şairler divan mazmunlarını aynen kullanır.
C) Divan şiiri geleneği bilmeden de kolayca anlaşılır.
D) Çağdaş şiirde sembol kullanılmaz.
E) Çağdaş şiirde imge ve semboller şairden şaire farklılık gösterir.

28 Aşağıdakilerin hangisinde ileti **örtük** olarak verilmiştir?

A) Sabırlı ol, her şeyin bir zamanı vardır.
B) Doğayı koru, her yıl bir ağaç dik.
C) Bir tohum düştü toprağa, kış boyu sesini çıkarmadı; bahar geldiğinde bütün bahçe onundu.
D) Kitap oku, bilgini artır.
E) Büyüklerine saygı göster, küçüklerini sev.

29 "Yalnızlık" duygusunu, en az bir **imge** ve bir **sembol** kullanarak iki-üç dizelik özgün bir şiirle anlatınız. Kullandığınız imge ve sembolü belirtiniz.

30 Aşağıdaki açık iletili dizeleri, iletiyi imge ya da sembolle sezdiren **örtük** bir söyleyişe dönüştürünüz.

Doğaya saygı göster, ağaçları kesme
Suyu boşa akıtma, yarına da düşün

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**